

Technische vragen pilot stembiljet

Van : Niels Honkoop, Gouda Positief
Datum vraag : 10 september 2026
Commissiegriffier : Marnix Pons
Datum antwoord :

Vragen:

1. Hoe veel stemmen zijn er in onze gemeente tijdens de afgelopen drie verkiezingen ongeldig verklaard?
2. Aangezien een foutief ingevuld stembiljet vaak als 'ongeldig' telt: heeft de gemeente zicht op hoeveel van deze ongeldige stemmen aantoonbaar het gevolg waren van invulfouten of verwarring bij de kiezers?
3. Hoe vaak hebben stembureauleden bij de afgelopen drie verkiezingen op verzoek van kiezers een nieuw stembiljet moeten uitreiken omdat de kiezer aangaf een vergissing te hebben gemaakt?
4. Zijn er bij voorgaande verkiezingen registraties bijgehouden van het aantal kiezers dat bij de stembureauleden aanklopte met vragen over hoe het stembiljet exact moest worden gebruikt of opgevouwen?
5. Een nieuw formaat of een nieuwe invulmethodiek vereist gewenning. Welke risico's ziet het college ten aanzien van een toename in het aantal ongeldige stemmen onder ouderen, laaggeletterden of kiezers met een visuele/verstandelijke beperking?
6. Als inwoners tijdens de pilot vaker een 'foutje' maken of de instructies niet begrijpen, leidt dit tot extra drukte. Welke specifieke training of extra capaciteit krijgen de stembureauleden om kiezers ter plekke bij te staan zonder het stemgeheim te schenden?
7. Welke aanvullende communicatie-inspanningen en kosten zijn gemoeid met het vooraf informeren van alle kiezers over dit afwijkende stembiljet, en worden die kosten ook opgevangen?

Antwoorden:

1. Verkiezingen voor Gemeenteraad 2026: 291 (0,83%)
Verkiezingen voor Tweede Kamer 2025: 153 (0,34%)
Verkiezingen voor Europees Parlement 2024: 47 (0,16%)
2. Bij de verkiezingen voor de Gemeenteraad in 2026 had 0,61% van de ongeldige stemmen een reden die te maken had met het nieuwe stembiljet. De meestvoorkomende reden was het invullen van een niet-bestaand kandidaatnummer. De minister is voornemens het Tijdelijke experimentenbesluit nieuwe stembiljetten te wijzigen. Daardoor wordt een stem op een niet-bestaand kandidaatnummer voortaan toegekend aan de eerste kandidaat van de gekozen lijst. Met deze wijziging wordt de intentie van de kiezer beter gevolgd en gaat een stem niet

onbedoeld verloren.

Er zijn over eerdere verkiezingen geen cijfers bekend van de exacte redenen van ongeldigheid.

3. Er zijn geen cijfers van het op verzoek van kiezers uitreiken van een nieuw stembiljet in verband met een vergissing. Bij geen van de verkiezingen is dit bijgehouden. Uit het landelijk evaluatierapport over het stemmen met het nieuwe stembiljet volgt wel het volgende:

“Bij verkiezingen met het huidige stembiljet mag een kiezer één keer een nieuw stembiljet krijgen – voor als de kiezer een fout heeft gemaakt, of zich bedenkt. In de experimenteergemeenten mogen kiezers twee keer een nieuw stembiljet krijgen. Uit navraag bij de experimenteergemeenten is gebleken dat tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van deze mogelijkheid heel beperkt gebruik is gemaakt: in vergelijking tot eerdere verkiezingen met het huidige stembiljet lijkt er niet vaker een extra stembiljet uitgereikt.”

4. Hier zijn geen registraties van.
5. Het nieuwe stembiljet voldoet aan strikte normeringen op het gebied van toegankelijkheid en verwerkbaarheid. Het nieuwe stembiljet is in vergelijking met het huidige stembiljet beter leesbaar voor laaggeletterde en slechtziende kiezers. Daarnaast is het beter te gebruiken in combinatie met hulpmiddelen, zoals de stemmal voor blinde en slechtziende kiezers. Om een toename in ongeldige stemmen bij andere doelgroepen te beperken, worden communicatie en extra uitleggevers op alle stembureaus ingezet.
6. In elk stembureau was een extra stembureaulid aanwezig om uitleg te geven over het nieuwe stembiljet. Bij de volgende verkiezing zullen we deze extra stembureauleden/ uitleggevers weer inzetten. De 90 uitleggevers zijn in een bijeenkomst in de raadzaal getraind. Deze training stond vooral in het teken van het oefenen in het geven van de uitleg over het nieuwe stembiljet. Er zijn geen gevallen bekend van extra drukte.
7. Meerkosten als gevolg van deelname aan het experiment nieuw stembiljet ten opzichte van een reguliere verkiezing, worden vergoed door het ministerie van BZK.